

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-401-6-14>

**CURRENT ISSUES REGARDING THE ORGANIZATION
OF EARLY REHABILITATION OF MILITARY SERVICEMEN
WITH THE CONSEQUENCES OF COMBAT INJURIES**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
РАННЬОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
З НАСЛІДКАМИ БОЙОВОГО ТРАВМУВАННЯ**

Gushcha S. G.

*Candidate of Medical Sciences,
Senior Researcher,
Head of the Fundamental Research
Department,
State Institution “Ukrainian Research
Institute of Medical Rehabilitation
and Resort Therapy of the Ministry
of Health of Ukraine”
Odesa, Ukraine*

Гуща С. Г.

*кандидат медичних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу фундаментальних
досліджень,
ДУ «Український науково-дослідний
інститут медичної реабілітації
та курортології МОЗ України»
м. Одеса, Україна*

Balashova I. V.

*Candidate of Medical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of General Practice,
Odesa National Medical University;
Senior Researcher,
State Institution “Ukrainian Research
Institute of Medical Rehabilitation
and Resort Therapy of the Ministry
of Health of Ukraine”
Odesa, Ukraine*

Балашова І. В.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної практики,
Одеський національний медичний
університет;
старший науковий співробітник,
ДУ «Український науково-дослідний
інститут медичної реабілітації
та курортології МОЗ України»
м. Одеса, Україна*

Zabolotna I. B.

*Doctor of Medical Sciences,
Senior Researcher,
State Institution “Ukrainian Research
Institute of Medical Rehabilitation
and Resort Therapy of the Ministry
of Health of Ukraine”
Odesa, Ukraine*

Заболотна І. Б.

*доктор медичних наук,
старший науковий співробітник,
ДУ «Український науково-дослідний
інститут медичної реабілітації
та курортології МОЗ України»
м. Одеса, Україна*

Бойовий травматизм в сучасних воєнних умовах характеризується тяжкістю, інтенсивністю, одночасною дією на організм неоднорідними факторами та залученням в патологічний процес різних органів та систем [1].

В більшості випадків, військовослужбовці, що отримали такі бойові поранення потребують тривалого процесу реабілітації, навіть після її проходження в умовах спеціалізованого реабілітаційного центру [2; 3].

Організаційною основою реабілітаційної допомоги – є етапна система.

Система ранньої реабілітації спрямована на попередження ускладнень та незворотних наслідків бойового травмування, покращення якості життя, максимально швидке повернення до виконання службових обов'язків та активну соціалізацію.

Згідно сучасних принципів організації реабілітаційної допомоги можна виділити наступні реабілітаційні етапи: стаціонарний етап в гострому та післягострому реабілітаційних періодах; амбулаторний етап або відновлення в умовах реабілітаційних центрів, санаторно-курортних установ, тощо, в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах. Також, на амбулаторному етапі реабілітаційної допомоги, за потреби, надається підтримуюча реабілітаційна допомога [3].

Амбулаторний етап – є одним з етапів реабілітаційного маршруту військовослужбовців, що базується на індивідуальному та мультидисциплінарному принципах надання реабілітаційної допомоги.

Мета дослідження полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці ефективних практичних рекомендацій щодо організації основ системи ранньої реабілітації військовослужбовців з наслідками сучасних бойових травм.

Методи дослідження: загальнонаукові: оглядово-аналітичний аналіз наукової спеціалізованої літератури, нормативно-правової документації, систематизація та узагальнення даних.

Системний підхід щодо організації ранньої реабілітаційної допомоги військовослужбовцям базується на комплексній взаємодії всіх функціональних елементів реабілітації в різні реабілітаційні періоди на певних реабілітаційних етапах [4].

Диференціація системного підходу стосується клініко-патогенетичних особливостей патологічного процесу, що відбувається внаслідок отриманого бойового травмування, реабілітаційного потенціалу та інших індивідуальних та загальних складових реабілітаційного процесу.

Стратегія раннього реабілітаційного втручання передбачає алгоритм комплексних дій: обстеження, формування цілей, планування, обсяг втручання, склад мультидисциплінарної команди, методи контролю якості та ефективності реабілітації. Ранній етап реабілітації – це оцінка та формування комплексу завдань та стратегічних напрямлень щодо реабілітаційного втручання, формування програми та алгоритму дій, початок їх реалізації.

Цілі реабілітації формуються в SMART-форматі та є важливим системоутворювальним чинником на всіх етапах виконання реабілітаційної програми. Цілі реабілітації мають бути конкретними, вимірними, реалістичними та досяжними, відповідати запитанням: що потрібно зробити, як потрібно зробити, хто зробить, за який проміжок часу та вказувати на способи досягнення загальної мети [5].

Реабілітація військовослужбовців, у тому числі, на ранньому етапі, є цілеспрямованою та інтенсивною роботою пацієнта, всієї реабілітаційної команди та членів сім'ї, особи, що потребує реабілітації.

Таким чином, створення системи ранньої реабілітації військовослужбовців з наслідками бойового травмування базується на принципах доказовості та системності, що дозволяє зробити процес відновлення зазначеного контингенту максимально ефективним.

Рання реабілітація військовослужбовців з наслідками сучасного бойового травматизму є вирішальним елементом медичної допомоги та важливим кроком до довгострокових стратегій відновлення.

Література:

1. Крук І. М., Григус І. М. Фізична терапія військовослужбовців з наслідками вогнепальних поранень. *Rehabilitation and Recreation*. 2022. № 12. С. 44–51. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.12.6>

2. Рання реабілітація в умовах конфліктів і катастроф. Посібник. 2020. URL: <https://drive.google.com/file/d/1a7pPjRtZTWxM9NqbmD8DjV-x0BGJHSmD/view>

3. Бабов К.Д., Бабова І.К., Заболотної І.Б., Плакіда О.Л., Балашова І.В., Волянська В.С. та ін. Реабілітація військовослужбовців з травмами опорно-рухового апарату та черепно-мозковою травмою в умовах санаторно-курортних та реабілітаційних закладів: методичний посібник. Одеса. КП ОМД. 2022. 57 с.

4. Бабова І. К., Рожков В. С. Санаторно-курортна реабілітація військовослужбовців в Україні: публічно-управлінський аспект. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 19. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2020.19.4>

5. Мірошниченко І. А. Формування функціональних цілей міждисциплінарною командою фахівців, як засіб реалізації програм допомоги для дітей з моторними порушеннями. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти* : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.), Т. Ю. Маркіна, Л. Є. Перетяга]. Харків : ХНПУ, 2020. С. 224–231.